

Nr 13.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förra skrivbiträdet hos Göta hovrätt Ida Josefina Eugenia Ekelund; given Stockholms slott den 17 december 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Johan C. W. Thyrén.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 december 1926.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, LYBERG.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Thyrén anför:

Med skrivelse den 9 november 1926 har häradshövdingen i Vadsbo norra domsaga Carl Axel Norelius överlämnat en framställning från skrivbiträdet å nämnda domsagas kansli Ida Josefina Eugenia Ekelund om pension under hennes återstående livstid med belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande: Ida Josefina Eugenia Ekelund är född den 9 maj 1851. Från och med mitten av år 1885 till den 15 januari 1908 tjänstgjorde hon såsom skrivbiträde åt olika befattningshavare vid Göta hovrätt. Sedan sistnämnda dag innehar hon anställning såsom skrivbiträde å omförmälda domsagas kansli. Enligt uppgift av häradshövdingen Norelius äger hon icke något kapital utan är helt beroende av den inkomst, hon genom sitt arbete kan förvärva.

I ett vid ansökningsfogat intyg har häradshövdingen Norelius på det

livligaste tillstyrkt bifall till ansökningen ävensom uppgivit, att Ida Josefina Eugenia Ekelund sedan mitten av januari månad 1908 till den 1 augusti 1926 varit det enda å domsagokansliet fast anställda biträdet och tillika tjänstgjort såsom kommissionär samt att hon enligt vad Norelius övertygat sig om samt själv under sin tjänstgöring i domsagan funnit, städe på ett synnerligen pliktroget och förtjänstfullt sätt skött sina åligganden.

Göta hovrätt har i ett den 26 november 1926 avgivet utlåtande över framställningen anfört bland annat följande:

Hovrätten vore i tillfälle vitsorda, att sökanden under den tid av omkring 22 $\frac{1}{2}$ år hon tjänstgjort såsom skrivbiträde åt olika befattningshavare vid hovrätten fullgjort detta sitt arbete med stor skicklighet och enastående flit.

Sökandens ombyte av anställning — förutan vilket finge antagas, att hon skulle varit i åtnjutande av statspension — hade påtagligen föranletts av en berömvärd strävan att kunna på ett något förmånligare sätt tillgodogöra sig ännu återstående arbetskraft. Detta ombyte syntes ock desto mindre böra menligt inverka på sökandens utsikter till ett av hennes arbete vid hovrätten betingat ålderdomsunderstöd som frågan om att bland annat i pensionshänseende bereda även häradshövdingarnas skrivbiträden en mera tryggad ställning sedan länge stode på dagordningen. På grund av det anförda hemställde hovrätten, med varmt förordande av den föreliggande framställningen, att Kungl. Maj:t, på sätt i liknande fall förut skett, genom proposition till riksdagen i görligaste mån måtte tillmötesgå framställningen; och föresloge hovrätten, att det understöd, som kunde bliva sökanden beviljat, måtte utgå från och med den 1 januari 1927.

Statskontoret, som jämväl hörts i ärendet, har i utlåtande den 4 december 1926 yttrat:

Då i en vid 1925 års riksdag väckt motion föreslagits att av statsmedel bereda ålderdomsunderstöd åt Helga Södergren, som under lång tid varit anställd såsom renskrivarska hos domhavanden i Norra Roslags domsaga, hade statskontoret i till riksdagens bankoutskott avgivet yttrande anfört, att de i domsagorna anställda skrivbiträdena antoges och avlönades av vederbörande domsagas innehavare och icke vore att hänföra till befattningshavare i statens tjänst, samt att det med hänsyn därtill enligt statskontorets mening måste anses såväl ur principiell synpunkt som med avseende å konsekvenserna betänkligt att av statsmedel bereda sådan renskrivarska pension eller understöd. I enlighet med bankoutskottets hemställan hade riksdagen funnit motionen i fråga icke föranleda till någon åtgärd.

I nu förevarande fall föreläge emellertid det särskilda förhållandet, att sökanden, innan hon under år 1908 erhöll anställning såsom renskrivarska hos domhavanden i Vadsbo norra domsaga, under omkring 22 $\frac{1}{2}$ år tjänstgjort i Göta hovrätt såsom skrivbiträde åt där anställda befattningshavare. Såsom framginge exempelvis av riksdagens beslut år 1912 i anledning av propositionen nr 80 angående pensioner åt två skrivbiträden hos Svea hovrätt, hade den omständigheten, att ersättning för renskrivning huvudsakligen guldits av vederbörande tjänstemän med till dem för sådant ändamål anslagna medel — såsom förhållandet varit i hovrätterna intill utgången av år 1909 — och att hovrätts skrivbiträden sålunda endast indirekt avlönats av statsmedel, icke ansetts utgöra hinder för pensions beviljande. På grund därav och med hänsyn till sökandens långvariga tjänstgöring i Göta hovrätt samt då, såsom

av hovrätten framhållits, den omständigheten, att hon sedermera övergått till arbete å domsagokansli, icke syntes böra menligt inverka på frågan om att för hovrättstjänstgöringen bereda henne något ålderdomsunderstöd, när hon nödgades upphöra med sin förvärvsverksamhet och bleve i saknad av medel till sitt uppehälle, ville det synas statskontoret skäligt, att någon pension av statsmedel utverkades åt henne. Beträffande pensionsbeloppet finge erinras, att de två förenämnda renskriverskorna i Svea hovrätt, vilkas hovrättstjänstgöring emellertid omfattat längre tid än sökandens motsvarande tjänstgöring, erhållit pensioner å 970 respektive 900 kronor samt att dessa pensionsbelopp motsvarades av nyreglerade pensioner å 1,344 respektive 1,260 kronor. Med fästat avseende å sökandens kortare tjänstetid i hovrätt samt övriga föreliggande omständigheter ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke i detta fall ett pensionsbelopp av 900 kronor skulle kunna anses skäligt, under förutsättning att å detta belopp, som syntes böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten, icke finge åtnjutas annan tilläggsförmån än dyrtidstillägg enligt de grunder, som vore eller bleve fastställda att gälla beträffande dylikt tillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. Då det icke av handlingarna framginge, huruvida sökanden redan lämnat sin anställning å domsagokansliet eller när avgången från befattningen vore avsedd att äga rum, finge statskontoret, som hölle före, att pension borde till sökanden utgå först sedan hon lämnat befattningen och tidigast vid den av Göta hovrätt angivna tidpunkten, föreslå att, om framställning till riksdagen avlättes i förevarande ärende, densamma finge gå ut på, att pensionen beviljades sökanden att utgå från och med månaden näst efter den, då hon entledigades från sin anställning, dock icke tidigare än från ingången av år 1927.

Såsom statskontoret påpekat har det tidigare förekommit, att skrivbiträden, som under en längre följd av år arbetat i hovrätterna under de förhållanden, vilka i fråga om renskrivningen till och med år 1909 varit där gällande, på sin ålderdom erhållit understöd av statsmedel i form av pension. Med hänsyn härtill torde fog finnas för att jämväl Ida Josefina Eugenia Ekelund i anledning av hennes långvariga och synnerligen väl vitsordade tjänstgöring hos Göta hovrätt beredes något ålderdomsunderstöd. Den omständigheten att hon efter sin tjänstgöring vid hovrätten övergått till arbete å domsagokansli anser jag, i likhet med de hörda myndigheterna, icke böra utgöra hinder för en dylik anordning. Pensionen torde emellertid, på sätt statskontoret hemställt, böra fastställas att utgå först från och med månaden näst efter den, då anställningen å domsagokansliet upphört, dock tidigast från och med den 1 januari 1927.

Vad angår pensionsbeloppet ansluter jag mig till statskontorets förslag, enligt vilket beloppet skulle bestämmas till 900 kronor. Å detta belopp bör, såsom statskontoret erinrat, annan tilläggsförmån icke åtnjutas än dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla eller kunna komma att gälla för nyreglerade pensioner. Härom tarvas emellertid med hänsyn till gällande bestämmelser i ämnet intet särskilt förbehåll.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att förra skrivbiträdet hos Göta hovrätt Ida Josefina Eugenia Ekelund må från och med månaden näst efter den, då hon entledigas från sin anställning

som skrivbiträde å Vadsbo norra domsagas kansli, dock tidigast från och med den 1 januari 1927, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.